

שיקום מקצועי

פעולות אגף השיקום

אגף השיקום במוסד לביטוח לאומי מסייע לזכאים שנפלטו משוק העבודה ולזכאים חסרי ניסיון בתעסוקה להיקלט בעבודה המתאימה לכישוריהם המקצועיים וליכולת התפקוד שלהם באמצעות הכשרה מקצועית והשמה בעבודה. עובדות השיקום¹, שהן עובדות סוציאליות בהכשרתן, מסייעות באמצעות שירותי אבחון, ייעוץ לתעסוקה וליווי של המבוטח בכל תהליך השיקום. מאמצים רבים מושקעים באיתור האוכלוסייה המתאימה מקרב הזכאים לקצבאות השונות, כדי להגדיל ככל האפשר את שיעור המשתלבים בעבודה בסוף התהליך.

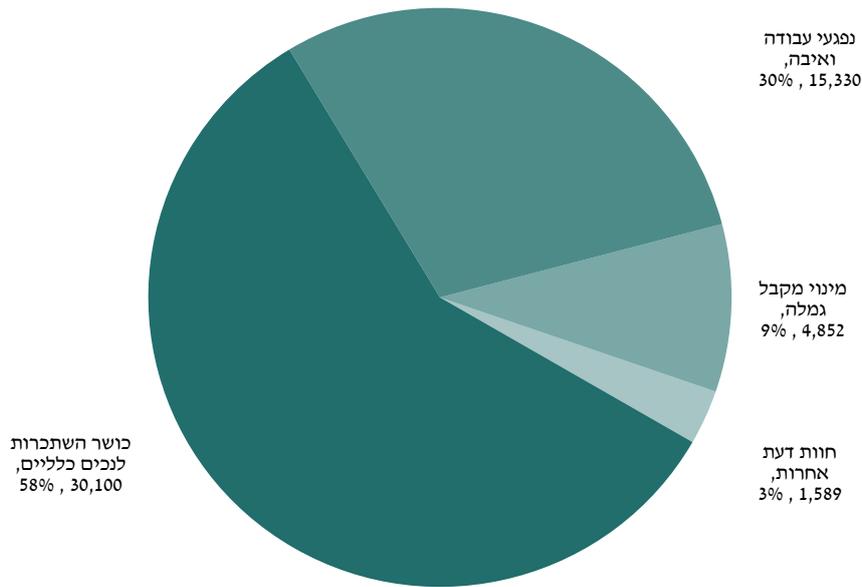
להלן השירותים שאגף השיקום מספק:

- **שירותים בעין (עיקר השירותים באגף):** אבחון, הכוונה וייעוץ בבחירת מקצוע, טרום-הכשרה והכשרה מקצועית, השלמת השכלה ולימודי השכלה גבוהה וסיוע בהשמה בעבודה.
- **מימון ההוצאות הנלוות לשיקום:** למשל מימון האבחון והלימודים, דמי שיקום (גמלה חודשית למחיה בתקופת הלימודים) ומימון הנסיעות אל מקום ההכשרה וממנו. משתקם יכול להיות זכאי ליותר משירות אחד או תשלום אחד.
- **חוות דעת מקצועיות ניתנות לאגפי מינהל הגמלאות בעניינים האלה:** קביעה של דרגת כושר ההשתכרות לאנשים עם מוגבלות, מינוי של מקבל גמלה למי שאינו כשיר לטפל בכך בעצמו, קביעת הזכאות של נפגעי עבודה להעלאת דרגת הנכות, קביעת הזכאות של אנשים עם מוגבלות להיוונים, וקביעת הזכאות לתגמולים מיוחדים לנפגעי עבודה ונפגעי פעולות איבה. כמו כן ניתנות חוות דעת גם שלא בענייני חוק הביטוח הלאומי. בשנת 2024 סופקו כ-52 אלף חוות דעת שונות (ב-2023 55 אלף), 58% מהן לשם קביעת דרגת כושר ההשתכרות של מקבלי קצבת נכות כללית (תרשים 1) וכשליש מהם לשם קביעת זכאות להגדלת קצבה בענפי נפגעי עבודה ואיבה.
- **סיוע במיצוי זכויות כספיות:** ניתן לנפגעי פעולות איבה ולנפגעי עבודה הזכאים להן (כגון קצבה מיוחדת ומענקים מיוחדים). ב-2024 קיבלו סיוע כזה 18,245 אנשים (ב-2023 10,328).

1 נשים הן הרוב המכריע של עובדי השיקום, ולכן נקטנו לשון נקבה.

- **סיוע לאלמנות/ים ולנפגעי פעולות איבה:** עובדות אגף השיקום, מכוח היותן עובדות סוציאליות, מסייעות גם לאלמנות ולאלמנים בשעת משבר ולנפגעי פעולות איבה במהלך כל חייהם.

תרשים 1: חוות הדעת שסיפק אגף השיקום לפי נושאים, 2024

מי זכאי לשיקום מקצועי וסוציאלי?

לשיקום מקצועי וסוציאלי זכאי מי שעדיין לא הגיע לגיל הפרישה, והוא אחד מאלה:

- **אדם עם מוגבלות כללית:** תושב ישראל הסובל מליקוי פיזי או נפשי, אם מתקיימים בו כל התנאים האלה: (א) נקבעה לו נכות רפואית ברמה של 20% לפחות, על פי מבחני נכות. (ב) הוא אינו יכול עוד לעסוק בעבודתו הקודמת או בעבודה מתאימה אחרת, בגלל הליקוי. (ג) עקב הליקוי הוא זקוק ומתאים להכשרה מקצועית ולשיקום נוספים שיאפשרו לו לחזור לעבודתו הקודמת או לעבודה מתאימה אחרת. גם בן/בת זוג של אדם עם מוגבלות שאינו בר שיקום עקב הליקוי ומתגורר עמו בקביעות זכאי לשיקום.

שיקום מקצועי

- **נפגע עבודה:** מי שנפגע בעבודה³ ומתקיימים בו התנאים האלה: (א) נקבעה לו נכות רפואית ברמה של 10% לפחות ובשל הפגיעה הוא אינו יכול לעסוק בעבודתו הקודמת או בעבודה מתאימה אחרת. (ב) הוא זקוק להכשרה מקצועית מיוחדת כדי שיוכל לחזור לעבודתו הקודמת. המוסד רשאי לאשר שיקום מקצועי וסוציאלי גם למי שבדרגת נכות נמוכה מ-10%, אם המשך העבודה במקום הקודם עלול לסכן באופן חריג את בריאותו או את בטיחותו של המשתקם.
- **אלמן או אלמנה** כמשמעותם בחוק, המקבלים קצבת שאירים או קצבת תלויים, ומתקיימים בהם כל התנאים האלה: (א) הם חסרי מקצוע או אינם יכולים להתפרנס ממקצועם למחייתם. (ב) הם אינם יכולים להוסיף ולעבוד במקום עבודתם הקודם בעקבות פטירת בן/בת הזוג. (ג) עובדת השיקום קבעה כי הם מתאימים להכשרה או להסבה מקצועית בכפיפות למצב הרפואי ולהשכלתם.
- **נפגע פעולת איבה:** נפגע בפעולת איבה⁴ שנקבעה לו נכות רפואית ברמה של 20%⁵ לפחות, ובשל הפגיעה הוא אינו יכול לעסוק בעבודתו הקודמת או בעבודה מתאימה אחרת, או שהוא זקוק להכשרה מקצועית מיוחדת כדי שיוכל לחזור לעבודתו הקודמת. גם בני משפחות שכולות כהגדרתם בחוק (אלמן/ה, יתומים והורים שכולים), שקרובם נפטר בשל פעולת איבה, זכאים לשיקום מקצועי וסוציאלי.

תהליך השיקום

פונים חדשים

בשנת 2024 עלה מספר הפונים לשיקום בביטוח הלאומי והגיע ל-17,317 איש לעומת 14,341 איש ב-2023 – עלייה של 20.7% (לוח 1). רובם (כ-89%) היו שייכים לענף נכות כללית, ומיעוטם (6.4%) לענף נפגעי עבודה (לוח 2). בקרב נפגעי איבה מספר הפונים גדל ביותר מפי 5 לעומת מספרם ב-2022 ופי 4.7 מזה שב-2023.

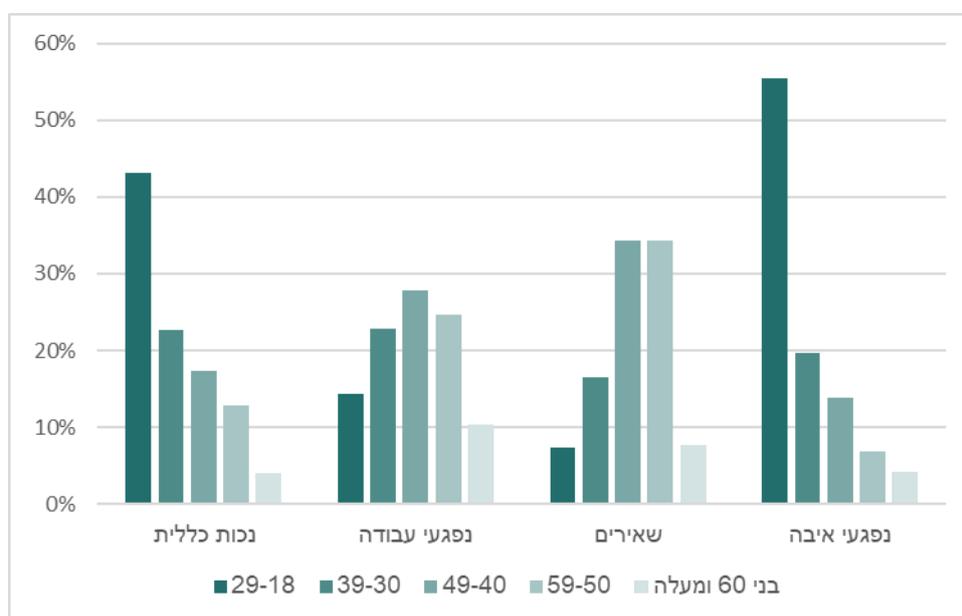
-
- 3 נפגע בתאונה שהתרחשה בזמן העבודה ובגלל העבודה, לרבות בדרך לעבודה או ממנה, או מי שלקה במחלת מקצוע כמוגדר בתקנות.
 - 4 פעולה של כוחות צבאיים או צבאיים-למחצה או כוחות בלתי סדירים של מדינה או ארגון העוינים לישראל, או פעולה שבוצעה תוך סיוע לאחד מאלה, בשליחותם או מטעמם, וכוונה נגד ישראל.
 - 5 מי שנפגע לפני 1996 זכאי לשיקום מקצועי וסוציאלי אם נקבעו לו 10% נכות רפואית או יותר.

לוח 1: הפונים לשיקום מקצועי וסוציאלי לפי הענף (מספרים מוחלטים), 2020-2024

שנת הפנייה	סך הכל	נכות כללית	נפגעי עבודה	שאירים	נפגעי פעולות איבה
2020	10,577	9,084	1,159	231	103
2021	11,735	10,295	1,106	221	113
2022	12,322	10,928	1,080	221	93
2023	14,341	12,985	1,087	181	115
2024	17,317	15,447	1,107	219	544

כ-41% מהפונים לשיקום היו בשנות העשרים לחייהם (תרשים 2). חלקם של המשתקמים מענף נכות כללית הולך ויורד עם הגיל, כיוון שרובם מממשים את זכאותם לשיקום בגילים הצעירים. חלקם של נפגעי עבודה והאלמנטים בכלל המשתקמים גדל ככל שהגיל עולה, עד גיל הפרישה, שכן אלה מצטרפים אל הזכאים לגמלה בגיל מאוחר יותר.

תרשים 2: שיעור הפונים לשיקום מקצועי וסוציאלי, מתוך כל גמלה, לפי גיל וענף, 2024

שיקום מקצועי

ב-2024 אחוז הפניות לשיקום ביוזמת המשתקמים היה כ-31% מכלל הפניות, זאת לעומת כ-90% בשנת 2023. בכ-21% מכלל הפניות ב-2024 היתה זו הפנייה הראשונה. פנייה ביוזמת המשתקמים עשויה להצביע על מוטיבציה גבוהה למדי, ולכן גם על סיכויי הצלחה גבוהים יותר. בקרב נפגעי פעולות איבה היה השיעור גבוה יחסית לשאר הגמלאות של פניות ביוזמת המשתקמים בפנייה הראשונה – כ-32%. פקידות השיקום יזמו את הפנייה בכ-71% לפנייה הראשונה, ובסך הכל כ-69% לכל סוגי הפניות.

לוח 2: הפונים לשיקום מקצועי וסוציאלי לפי הענף, מספר הפנייה ויוזם הפנייה (מספרים מוחלטים ואחוזים). 2024

מספר הפנייה / יוזם הפנייה	סך הכל		הענף (אחוזים)			
	מספרים מוחלטים	אחוזים	נכות כללית	נפגעי עבודה	נפגעי פעולות איבה	
סך הכל מספרים אחוזים	17,317	100.0	15,447	1,107	544	
			100.0	100.0	100.0	
פנייה ראשונה						
סך הכל	12,567	72.6	71.9	75.1	86.2	
הפונה	3,680	21.3	20.4	26.8	31.6	
הביטוח הלאומי	8,861	51.2	51.4	.	54.0	
גורם בקהילה	14	0.1	0.1	.	.	
אחר	12	0.1	0.1	0.1	0.6	
פנייה חוזרת						
סך הכל	4,750	27.4	28.1	24.9	13.8	
הפונה	1,650	9.5	9.4	11.1	8.1	
הביטוח הלאומי	3,092	17.9	18.6	13.8	5.7	
גורם בקהילה	5	0.0	0.0	.	.	

שלבי השיקום

עיקר פעילותו של אגף השיקום הוא סיוע בהשתלבות בעבודה. תחילה נבחנת ההתאמה של הפונה לשיקום, ולאחר מכן מותאמת לו התוכנית הטובה ביותר לצרכיו, לרצונותיו וליכולותיו, על-פי חוות הדעת של עובדות השיקום. להלן השלבים העיקריים בתהליך:

- **אבחון:** בדיקה של כישורי התעסוקה, כולל ייעוץ והכוונה מקצועית, בידי פקידות השיקום, מכוני אבחון או מרכזי שיקום.
- **טרום הכשרה:** הקניית הרגלי עבודה במרכזי שיקום, קורסי העצמה והשלמת השכלה (בגרות, פסיכומטרי, מכינה וכו'), בהתאם לממצאי האבחון וכהכנה להשתלבות בהכשרה מקצועית או בעבודה.

- **הכשרה מקצועית או לימודים אקדמיים לשם רכישת מקצוע:** לימודים במוסדות להשכלה גבוהה (אוניברסיטאות ומכללות), בבתי ספר להנדסאים או בקורסים מקצועיים (למשל לטכנאות, מזכירות, הנהלת חשבונות ובישול).
- **השמה בעבודה:** סיוע לבעלי מקצוע או למי שסיימו הכשרה מקצועית בחיפוש עבודה המתאימה ליכולותיהם ולמקצוע שרכשו, ליוגים ומעקב אחר השתלבותם בעבודה.

המשתתפים והתוכניות

עם המשתתפים בתהליך השיקום נמנים מי שהתחילו תוכנית שיקום ב-2024 או מי שממשיכים שיקום שהחל בעבר. בסך הכל השתתפו בשנת 2024 כ-38.1 אלף איש בכ-81.3 אלף תוכניות (לוח 3), ובממוצע נפתחו לכל משתתף שתי תוכניות. האבחונים היוו כ-50% מכלל התוכניות, והתוכניות להשמה בעבודה היוו כ-6.8% מהן. כ-86% מן המשתתפים בתוכניות שייכים לענף נכות כללית, כ-9% לנפגעי עבודה והיתר לשאירים או איבה.

יותר ממחצית האוכלוסייה בישראל היא בעלת תעודת השכלה על-תיכונית (אקדמית או לא אקדמית) ולכן אנו צופים שיעור אקדמאים גבוה בתוכניות השיקום. מספר המשתתפים בתוכניות ההכשרה המקצועית (לימודים אקדמיים וקורסים מקצועיים) עלה בין 2023 ל-2024 ב-15.7% (מ-9,999 ל-11,571,066), בהם גם המשתתפים בתוכניות להשכלה גבוהה – שמספרם עלה ב-15% (מ-6,926 ל-7,961) (תרשים 3).

לוח 3: תוכניות השיקום המקצועי והמשתתפים בהן לפי הענף וסוג התוכנית (מספרים מוחלטים ואחוזים), 2024

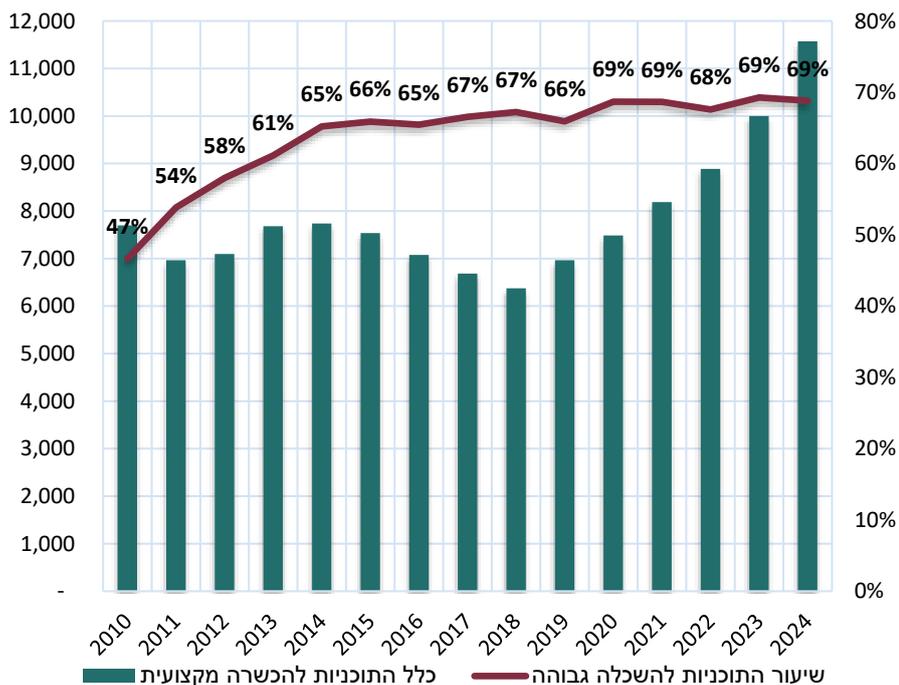
סוג התוכנית	סך הכל		הענף (אחוזים)		
	מספרים מוחלטים	אחוזים	נכות כללית	נפגעי עבודה	שאירים
סך כל התוכניות	81,326	100.0	71,208	6,438	1,259
מספרים מוחלטים					
אחוזים			87.6	7.9	1.5
טרם הכשרה	4,543	100.0	86.7	9.0	1.3
סך הכל					
השלמת השכלה	1,971	100.0	87.7	6.6	1.3
הקניית הרגלי עבודה	2,142	100.0	86.3	10.1	1.5
הכנה להשמה	430	100.0	84.2	14.0	0.7
הכשרה מקצועית	14,793	100.0	85.1	6.0	1.7
סך הכל					
קורס מקצועי	3,610	100.0	79.6	9.4	2.7
השכלה גבוהה	7,961	100.0	86.5	5.0	1.4
תשלומים נוספים להשכלה גבוהה	3,105	100.0	87.5	4.8	1.4
יצירת תנאים ללימודים	117	100.0	94.0	2.6	.

שיקום מקצועי

לוח 3: המשך

סוג התוכנית	סך הכל		הענף (אחוזים)		
	מספרים מוחלטים	אחוזים	נכות כללית	נפגעי עבודה	נפגעי פעולות איבה
השמה בעבודה					
סך הכל	5,566	100.0	84.9	11.3	1.7
הכנה להשמה	2,322	100.0	87.2	9.4	0.5
אבחון בהשמה	2,877	100.0	83.4	12.8	2.2
ליווי לאחר השמה	44	100.0	79.5	13.6	6.8
חונכות	3	100.0	100.0		
אימון תעסוקה	320	100.0	81.9	11.3	4.7
הפניה לגורם אחר					
סך הכל	651	100.0	95.9	4.1	.
עבודה ב"המשקם"	631	100.0	95.9	4.1	.
עבודה בקהילה	20		95.0	5.0	
שיעורי עזר והנגשות					
סך הכל	3,446	100.0	92.3	5.6	0.8
אבחון לתוכניות					
סך הכל	40,408	100.0	88.3	8.3	2.1
אבחון פנימי לזכאות לשיקום	20,511	100.0	90.0	7.1	1.7
אבחון חיצוני במכון חיצוני	5,065	100.0	76.7	17.4	4.7
אבחון פנימי לתוכניות אחרי זכאות לשיקום	14,832	100.0	89.9	6.8	1.7
מיצוי זכויות					
סך הכל	182	100.0	0.5	70.3	29.1
אבחון למיצוי זכויות	155	100.0	.	77.4	22.6
תוכניות למיצוי זכויות	27	100.0	3.7	29.6	66.7
מעקב ואחזקה					
סך הכל	11,737	100.0	89.4	7.0	1.7
סך כל המשתתפים מספרים מוחלטים	38,095	100.0	32,680	3,284	1,591
אחוזים			85.8	8.6	4.2

תרשים 3: התוכניות להשכלה גבוהה ושיעורן בכלל התוכניות להכשרה מקצועית* (מספרים מוחלטים ואחוזים), 2010-2024

* לימודים אקדמיים וקורסים מקצועיים

בלוח 4 מובאת התפלגות המשתתפים בתוכניות השיקום על פי הליקוי העיקרי ושיעור הנכות הרפואית שלהם. סביר להניח שכל שאחוזי הנכות הרפואית נמוכים יותר, מידת העצמאות גדולה יותר וכך גם היכולת להשתלב בעבודה באופן עצמאי, ולהפך: ככל שאחוזי הנכות גבוהים יותר קטנה ההסתברות למצוא עבודה בשוק החופשי. ואכן, חלקם של אנשים עם דרגת נכות רפואית בשיעור של 40% בקרב המשתתפים ב-2024 היה כ-53%, הקבוצה הגדולה ביותר, ושל אנשים עם דרגות נכות רפואית בשיעור של 60% ויותר היה כ-27%.

בקרב אנשים עם מוגבלות רפואית ברמה נמוכה (10%–19%) בולט חלקם של הסובלים מבעיות פנימיות (14.4%) ולוקומוטוריות (14.1%), רובם מענף נפגעי עבודה (אנשים עם מוגבלות כללית בדרגת נכות זו אינם זכאים לשיקום). בקרב אנשים עם אחוזי נכות גבוהים יותר, רובם מענף נכות כללית, גדול חלקם של הסובלים מבעיות פנימיות, נוירולוגיות, ראייה ולוקומוטוריות.

6 הליקוי ששיעור הנכות הרפואית בו הוא הגבוה ביותר מבין הליקויים של הפונה.

שיקום מקצועי

לוח 4: המשתתפים בשיקום המקצועי לפי דרגת הנכות הרפואית והליקוי העיקרי (מספרים מוחלטים ואחוזים), 2024

דרגת הנכות הרפואית (אחוזים)						סך הכל		הליקוי העיקרי
-80% 100%	-60% 79%	-40% 59%	-20% 39%	19%-10%	ללא נכות*	אחוזים	מספרים מוחלטים	
3,823	6,287	20,072	5,787	816	1,310	100.0	38,095	סך הכל (מספרים) אחוזים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0		
5.6	24.8	58.5	5.2	9.8	0.0	36.6	13,936	נפשי או מגבלה שכלית התפתחותית
27.4	20.7	8.6	24.9	14.4	0.0	14.8	5,650	פנימי
5.5	4.5	1.1	16.9	4.8	0.0	4.5	1,728	אורוגניטלי
19.4	15.5	6.6	13.4	4.9	0.0	10.2	3,866	ניורולוגי
8.7	12.5	17.0	18.5	14.1	0.0	15.1	5,736	לוקומוטורי
17.6	7.2	2.7	0.7	2.9	0.0	4.6	1,750	ראייה
2.1	6.8	0.5	0.4	0.5	0.0	1.7	627	שמיעה
13.8	8.0	5.1	20.0	48.6	100	13	4,802	אחר **

* הזכאות לשיקום בענפים איבה ושאימים אינה תלויה בהכרח במצב הרפואי.

** כולל משתקמים ללא ליקוי.

מסיימי שיקום

הצלחת השיקום המקצועי תלויה בין היתר במוטיבציה להשתקם, כך שקליטה בשוק העבודה אינה אפשרית אם המשתקם אינו מעוניין בכך.

ב-2024 הסתיימו הטיפול ב-15,726 משתקמים: כ-32.5% בהם (5,111) סיימו תוכנית אחת לפחות של הכנה לעבודה בשוק החופשי, ו-65% בהם הצליחו להשתלב בעבודה (לוח 5). 63% מן המשתלבים בעבודה היו זכאים גם לקצבת נכות חודשית מהענפים נכות כללית או נפגעי עבודה. ל-67.5% מהמבוטחים (10,615 אנשים) הופסק תהליך השיקום, בדרך כלל משום שהתברר כי אינם מתאימים.

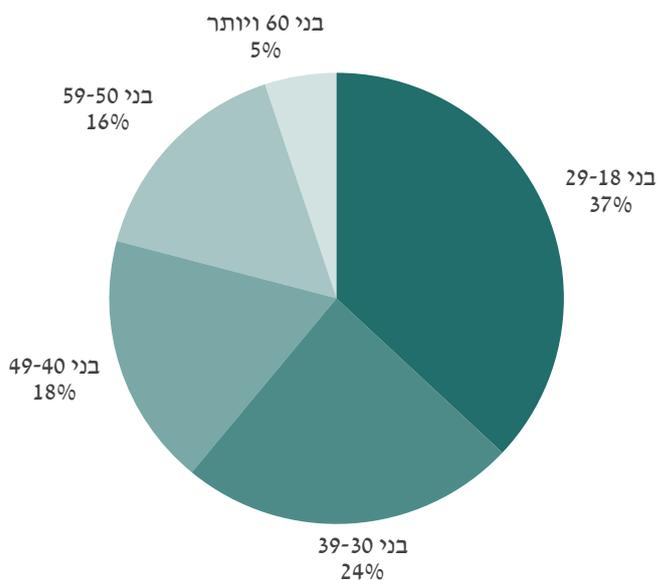
משך השיקום הממוצע של המסיימים ב-2024 היה שנתיים וחודשיים. ההבדלים בין המסיימים במשך השיקום קשורים בין השאר לענף שהם שייכים אליו ולמצב הרפואי. לדוגמה, המבוטחים השייכים לענף נפגעי עבודה סיימו את התוכנית קצת אחרי מי ששייכים לענף נכות כללית (שנתיים ו-3 חודשים לעומת שנתיים וחודשיים בממוצע, בהתאמה). גם למצב הרפואי יש השפעה על משך השיקום: לאנשים עם נכות רפואית של יותר מ-65% נדרש זמן רב יותר בממוצע לסיום התהליך מאשר למי שדרגת נכותו נמוכה מ-40% – שנתיים ו-4 חודשים לעומת שנה ו-9 חודשים בהתאמה.

לוח 5: מסיימי שיקום לפי הענף שהם שייכים אליו ואופן הסיום (מספרים מוחלטים ואחוזים), 2024

אופן הסיום	הענף (אחוזים)			סך הכל	
	נפגעי פעולות איבה	שאירים	נפגעי עבודה	נכות כללית	מספרים מוחלטים
סך הכל מספרים אחוזים	701	218	1,434	13,372	15,726
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
קליטה בעבודה	2.3	35.8	21.6	21.9	3,329
סיום טרום הכשרה	0.1	2.3	3.4	5.8	834
סיום הכשרה מקצועית	0.6	6.4	2.9	5.2	751
סיום סיוע בהשמה	0.0	0.9	1.4	1.3	197
הפסקת הטיפול	97.0	54.6	70.7	65.8	10,615

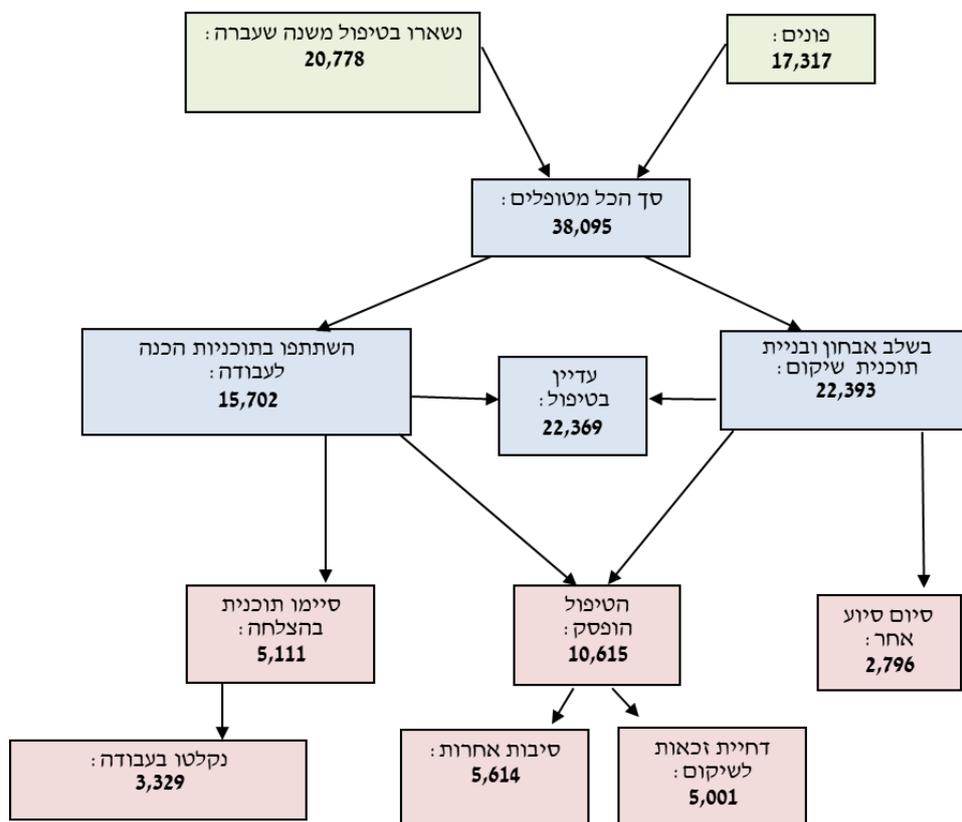
מבין מסיימי השיקום שנקלטו בעבודה – כ-37% היו צעירים בני 18-29, ויותר מ-60% היו עד גיל 40 (תרשים 4). מכלל הנותרים בטיפול מ-2023 או שפנו ב-2024, נותרו בטיפול בסוף 2024 כ-22.5 אלף (תרשים 5).

תרשים 4: מסיימי שיקום שנקלטו בעבודה לפי גיל, 2024

שיקום מקצועי

תרשים 5: האוכלוסייה בשיקום מקצועי וסוציאלי לפי שלבי התהליך, 2024

היקף התשלומים

ב-2024 שולמו במסגרת השיקום המקצועי כ-520.4 מיליון ש"ח לעומת כ-397.1 מיליון ש"ח ב-2023 (במחירים קבועים) – עלייה ריאלית של כ-31% לאחר עלייה של כ-13% בשנה הקודמת (לוח 6). יש הזכאים לתשלומים נוספים מעבר לעלות תוכניות השיקום (הכלולים בהוצאה המוזכרת לעיל), כגון שכר לימוד, דמי שיקום, נסיעות, שכר דירה, שיעורי עזר והוצאות אחרות; ב-2024 הועברו תשלומים נלווים ל-18,595 אנשים שונים⁷ (ראו להלן). לאור ההוצאה הכללית, ההוצאה הממוצעת בגין כל משתקם היתה כ-13,661 ש"ח לעומת 11,290 ש"ח ב-2023.

7 לא כולל תשלומי קצבאות מיוחדות והיוונים המשולמים לנפגעי עבודה.

כ-61% מן ההוצאה השנתית שולמו למשתקמים מענף נכות כללית וכ-31% מן ההוצאה שולמה למשתקמים נפגעי פעולות איבה אף שהם מהווים חלק קטן מכלל המשתקמים. ההבדל נובע מסוגי ההטבות לזכאים בענפים השונים. בענף נכות כללית כמחצית התקציב יועד להשכלה גבוהה. בנפגעי איבה יותר ממחצית התקציב יועד לתשלומים נוספים שהורחבו בעקבות המלחמה וכשליש יועד להשכלה גבוהה, ואילו בנפגעי עבודה ובשאיירים יותר ממחצית התקציב יועד לשיקום.

לוח 6: ההוצאה לשיקום מקצועי וסוציאלי לפי הענף (אלפי ש"ח, מחירי 2024). 2019-2024

השנה	סך הכל	נכות כללית	נפגעי עבודה	שאיירים	נפגעי פעולות איבה
2019	307,129	215,724	30,667	6,256	54,482
2020	329,180	244,099	32,250	5,556	47,275
2021	331,603	249,903	33,336	5,583	42,781
2022	351,529	268,732	34,533	5,478	42,786
2023	397,103	293,359	32,317	6,284	65,143
2024	520,423	318,848	35,363	6,264	159,948

אלה התשלומים ששילם המוסד במסגרת השיקום המקצועי:

- **דמי שיקום:** גמלה חודשית למחיה בגובה קצבת נכות מלאה. משולמת בתקופת הלימודים למי שאינם זכאים לקצבה (נכות כללית או נכות מעבודה) או שקצבתם אינה מלאה (נכות בדרגה נמוכה מ-100%), ובתנאי שהם לומדים 16 שעות לפחות בשבוע (כ-160 מיליון ש"ח).
- **נסיעות:** תשלום עבור נסיעות בתחבורה הציבורית למקום ההכשרה/האבחון, או השלמה לגמלת "ניידות כמשתכר" למקבלי גמלת ניידות חלקית. למקבלי נכות רפואית של 65% או יותר שאין להם רכב או רישיון נהיגה, הביטוח הלאומי מספק שירותי הסעה (כ-2.3 מיליון ש"ח).
- **שכר לימוד:** השתתפות בשכר הלימוד האקדמי או בעלות ההכשרה, עד הסכום המרבי שנקבע בהוראות אגף השיקום (כ-232 מיליון ש"ח).
- **שיעורי עזר ושירותי הנגשה:** סיוע בשיעורי עזר על פי הצורך ובהתאם להיקף שעות הלימוד, וסיוע לנזקקים לתרגום לשפת הסימנים, לתמלול ולהקראות (כ-4.9 מיליון ש"ח).
- **שכר דירה:** השתתפות בשכר דירה או בתשלום למעונות לשוהים בהכשרה מקצועית במרחק של יותר מ-40 ק"מ ממקום מגוריהם הקבוע, בהתאם לתוכנית הלימוד שלהם (כ-19 מיליון ש"ח).
- **מכשירים:** סיוע ברכישת מכשירים החיוניים לשיקום – מחשב, מקלדת מותאמת לעיוורים, ספרים, ציוד לימודי ועוד (כ-6.5 מיליון ש"ח).
- **הוצאות אחרות:** תשלומים במסגרת מיצוי הטבות בכסף, בעיקר עבור נפגעי פעולות איבה ונפגעי עבודה, והשתתפות בהוצאות כלכלה (אש"ל) כפוף לתקנות (כ-96 מיליון ש"ח).

שיקום מקצועי

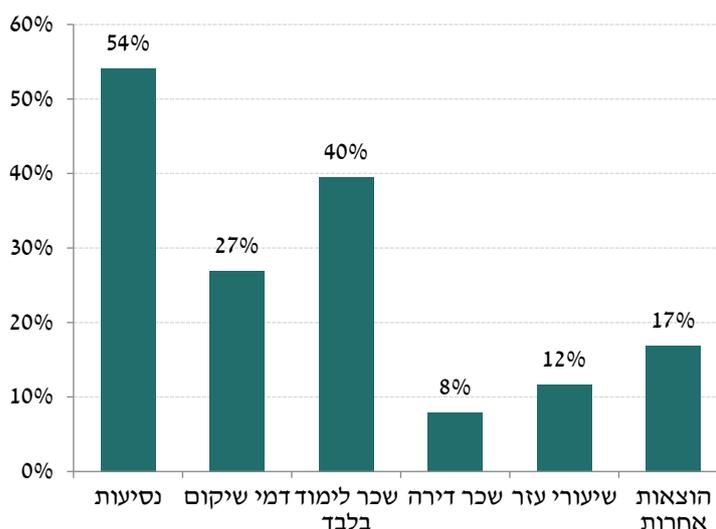
מי שנמצאו מתאימים להשלמת השכלה או להכשרה מקצועית זכאים על פי החוק לתשלומים נלווים (בהם שיעורי עזר, מכשירים, נסיעות ושכר דירה) רבים יותר מאשר מי שאינם לומדים, ולעיתים עשויים להיות זכאים לכמה תשלומים במקביל. כ- 27% מן המשתקמים שקיבלו שכר לימוד ב-2024 קיבלו גם דמי שיקום (במקום קצבת נכות מלאה או כהשלמה לה) כחלק מהשתתפותם בתוכניות שיקום, ו-54% קיבלו השתתפות בהוצאות הנסיעה למקום הלימודים (תרשים 6). כ-40% ממקבלי שכר הלימוד לא קיבלו תשלום נוסף.

לוח 7: ההוצאה ומספר המקבלים תשלומים נלווים לפי הענף וסוג התשלום (אלפי ש"ח ואחוזים), 2024

הוצאות אחרות*	שיעורי עזר	שכר דירה	נסיעות	דמי שיקום	שכר לימוד	סך הכל		סך כל ההוצאה
						אחוזים	אלפי ש"ח	
						סוג התשלום (אחוזים)		
19.7	0.9	3.7	0.4	30.7	44.6	100.0	520,423	סך כל ההוצאה
1.9	1.6	6.1	0.7	37.4	52.4	100.0	318,848	נכות כללית
1.3	0.5	1.4	0.5	68.5	27.8	100.0	35,363	נפגעי עבודה
2.2	0.1	0.0	0.7	62.1	34.8	100.0	6,264	שאיירים
54.4	0.0	0.3	0.0	9.4	35.9	100.0	159,948	נפגעי פעולות איבה
6,090	2,389	1,649	11,426	5,873	18,595		23,101	מספר המקבלים

* לא כל הזכאים להוצאות אחרות השתתפו בתוכנית שיקום מקצועי וסוציאלי.

תרשים 6: תשלומים נוספים למקבלים שכר לימוד* (אחוזים), 2024

* אדם עשוי להיות זכאי לכמה תשלומים במקביל, ולכן סכום האחוזים בעמודות גבוה מ-100.